

банку Китаю. Серед її функцій – синтез фінансових платіжних послуг, послуг клірингу фондів, управління фінансами та валютних функцій. Вона поєднує комплекс платіжних послуг, де комерційні банки надають фінансові послуги клієнтам, та комплекс послуг з клірингу платежів, які центральний банк надає комерційним банкам через Китайську національну фінансову мережу (англ. CNFN - Chinese National Financial Network).

CIPS и CNAPS є незалежними та взаємопов'язаними. Це виявляється насамперед у зменшенні системних ризиків: адже якщо національні установи можуть бути учасниками цих двох систем, то зарубіжні будуть задіяні лише як прямі або опосередковані учасники CIPS.

Зростання користувачів інтернету в КНР призвело в цілому до активного застосування передових технологій у ході цифровізації економічних процесів: блокчейн, цифрова валюта, штучний інтелект, хмарні обчислення з високим ступенем захисту даних, технологія “ланцюжка створення вартості даних”. Відповідно відбуваються процеси цифровізації у фінансовій сфері. Національна платіжна система також має адаптуватися до цифрової економічної моделі Піднебесної.

Китай зробив важливий та рішучий крок в цьому напрямку. У 2014 році почали розробляти цифрову версію юаню. КНР прагне інтернаціоналізувати цифровий юань ще й за причини прагнення зменшення залежності від SWIFT. Власна швидка та ефективна міжнародна платіжна система надасть можливість зміцнення зовнішньоекономічних зв'язків.

Весь світ активно досліджує новаторський досвід Китаю в цій сфері та специфіку запровадження цифрового юаню. Цифрова валюта виконує наступні функції грошей: міра вартості, засіб обігу, платежу та накопичення. “Розвиток та інтеграція технологій сприяли еволюції грошей від фізичних, металевих, паперових грошей до електронних і цифрових для підвищення ефективності грошового обігу та покращення споживчого добробуту” [3].

Список літератури

1. Cross-Border Inter-Bank Payments System URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Cross-Border_Inter-Bank_Payments_System
2. Цифровий юань URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%8E%D0%B0%D0%BD%D1%8C
3. Fan Yifei Thoughts on CBDC Operations in China URL: <http://www.pbc.gov.cn/en/3935690/3935759/4696741/2022110110142226519.pdf>

УДК 342.951

Марушевська А. Ю.

магістрантка кафедри фінансів та бізнес-консалтингу,
Київський національний університет технологій та дизайну

Черниш О. В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та бізнес-консалтингу,
Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасний валютний ринок України характеризується посиленою інтернаціоналізацією, яка виникає на ґрунті інтернаціоналізації господарських

зв'язків, високим ступенем комп'ютеризації та технічної оснащеності. Щодо самих операцій, то вони на сьогоднішній день теж є модифікованими в напрямку більшої уніфікації, ширшого використання кореспондентських рахунків, розширення системи страхових застережень із метою зменшення чи взагалі уникнення валютних і кредитних ризиків. Проте повномасштабне вторгнення внесло свої корективи.

Національний банк України ще 24 лютого 2022 року ухвалив постанову “Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану” під № 18 [1] (надалі - Постанова НБУ), якою запровадив низку заходів, спрямованих на підтримку фінансової стійкості держави та регулювання фінансового сектору на час дії режиму воєнного стану.

Слід зауважити, що до Постанови НБУ постійно вносяться зміни та доповнення з огляду на реалії сьогодення. Важливе оновлення відбулося вже 21 травня 2022 р.: НБУ скасував обмеження на курс продажу валют, назвавши це “поліпшенням умов роботи валютного ринку”. Раніше банки не могли відхилятися від офіційного курсу більш як на 10%. Відтепер курс конвертації валюти для тих, хто за кордоном, наблизиться до курсу, за яким купують готівкову валюту ті, хто лишився в Україні. Водночас НБУ тимчасово зменшив щомісячний ліміт на зняття за кордоном готівки з гривневих рахунків, відкритих в українських банках, до 50 тис. грн. в еквіваленті зі 100 тис. грн., як було до цього. При цьому українці й надалі можуть знімати за кордоном готівку з валютних рахунків, відкритих в українських банках, у межах щоденного ліміту в 100 тис. грн. [2].

Уповноваженим установам – банкам, небанківським фінансовим установам, операторам поштового зв'язку, які отримали ліцензію Національного банку України згідно з Законом України “Про валюту і валютні операції”, забороняється здійснювати торгівлю валютними цінностями, включаючи операції за дорученням клієнтів (пункт 12 Постанови № 18) [1].

Проте існує ряд винятків, зокрема: продаж клієнтами іноземної валюти в готівковій/безготівковій формі банкам, а також у готівковій формі небанківським фінансовим установам; купівля клієнтами банківських металів із фізичною поставкою у філіях, відділеннях банків; купівля клієнтами – фізичними особами іноземної валюти в готівковій формі; продаж клієнтами – фізичними особами банкам банківських металів з фізичною поставкою/без фізичної поставки; продаж банком одній фізичній особі безготівкової іноземної валюти в обсязі, що не перевищує в еквіваленті 100 тис. грн. на календарний місяць, для розміщення в цьому банку строкового вкладу (депозиту) строком від 3 місяців без можливості дострокового розірвання договору; продаж банком фізичній особі безготівкової іноземної валюти (долари США) за грн., розміщені на поточному рахунку цієї фізичної особи, за офіційним курсом НБУ на дату здійснення операції, з подальшим розміщенням купленої іноземної валюти на строковий вклад (депозит) у цьому банку не менше ніж на 6 календарних місяців без права дострокового розірвання договору банківського вкладу. Однак, після закінчення строку вклад (депозит), а також нараховані за таким вкладом (депозитом) проценти підлягають поверненню/сплаті фізичній особі в національній валюті; купівля клієнтами іноземної валюти на умовах “форвард” за форвардними договорами, укладеними до 23 лютого 2022 року (включно); купівля іноземної валюти суб'єктами господарювання – резидентами (юридичними особами та фізичними особами – підприємцями) з метою забезпечення витрат на відрядження працівників за кордон виключно для оплати добових витрат у розмірі,

що не перевищує 80 євро (впроваджено нещодавно та спростило валютні обмеження щодо використання корпоративних платіжних карток) [1].

Крім того, є ще одне важливе питання: “Чи можливо нині відправляти міжнародні валютні перекази за межі України”? Тут слід зазначити, що Постановою НБУ такі відправлення призупинено, окрім переказів коштів з наступним цільовим призначенням: лікування в медичних закладах іншої держави; витрат на транспортування хворих; витрат, пов'язаних зі смертю громадян за кордоном (транспортні витрати та витрати на поховання); за навчання на рахунки навчальних закладів іноземної держави; для виплати аліментів. [2].

Валютні обмеження на здійснення готівкових операцій зумовлюють значно більший ніж до війни спред між готівковим та безготівковим курсом. Певне послаблення обмежень на операції населення сприяло зниженню спреду та нівелюванню напруги довкола курсових відмінностей.

Список літератури

1. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 року № 18: станом на 04.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (дата звернення 04.11.2023).

2. Платіжні системи, перекази коштів, розрахунки в умовах воєнного стану: нове в правовому регулюванні URL: <https://law-in-war.org/platizhni-systemy-perekazy-koshtiv-rozrahunky-v-umovah-voyennogo-stanu-nove-v-pravovomu-regulyuvanni/> (дата звернення 04.11.2023).

Синичич М. М.

студентка,

Львівський національний університет імені Івана Франка

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Аналіз доходів і видатків Державного бюджету України в умовах воєнного стану є надзвичайно важливим і актуальним процесом, адже:

1. Аналіз доходів дозволяє уряду точно визначити, скільки фінансових ресурсів доступно для першочергових військових потреб. Це допомагає оптимізувати розподіл коштів та забезпечити необхідне фінансування оборони.

2. Аналіз видатків допомагає уряду визначити, на що саме краще спрямовувати кошти в умовах воєнного конфлікту. Це включає в себе визначення пріоритетів, розподіл коштів між військовою та іншими сферами, такими як охорона здоров'я, освіта і соціальні послуги...

3. Аналіз доходів та видатків допомагає уникнути фінансового дефіциту та забезпечити стійкість економіки в умовах воєнного стану. Таким чином, Важливо раціонально управляти ресурсами та уникати зайвих витрат.

Таблиця 1. Структура доходів державного бюджету

Показники доходів, млрд гривень	2021 рік	2022 рік	Зміна у 2022 р. порівняно з 2021 р.	
			%	Млрд. грн
1	2	3	4	5
Податкові надходження	1107,1	949,8	86	-157
Неподаткові надходження	175,4	346,3	197	171